

การจัดการความรู้เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2557 กับการจัดการเรียนการสอน

โดย กลุ่ม KM คณะเภสัชศาสตร์ (ผู้ประสานงาน: ผศ. ดร. รัชพล อาษาสุจริต)

จัดขึ้นเมื่อ วันพุธที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2557 เวลา 9.30-11.30 น. ณ ห้องประชุมคณบดี คณะเภสัชศาสตร์

สรุปองค์ความรู้

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของภาควิชา คณะวิชา และสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวม ตามระบบคุณภาพและกลไกการควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิตที่หน่วยงานนั้นได้กำหนดขึ้น ได้แก่

1. หลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ
2. คณาจารย์และระบบการพัฒนาคณาจารย์
3. สื่อการศึกษาและเทคนิคการสอน
4. ห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้อื่น
5. อุปกรณ์การศึกษา
6. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และบริการการศึกษา
7. การวัดผลการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา
8. องค์ประกอบอื่นตามที่แต่ละสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเห็นสมควร

โดยวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ในทุกองค์ประกอบคุณภาพว่าเป็นไปตามเกณฑ์ และได้มาตรฐานหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานได้ทราบสถานภาพของตนเอง อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมาย เป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ตามจุดเน้นของตนเอง และเป็นสากล และยังช่วยให้หน่วยงานทราบจุดแข็ง จุดที่ควรปรับปรุง ตลอดจนได้รับข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมจุดแข็ง และพัฒนาจุดที่ควรปรับปรุงของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้มั่นใจได้ว่าหน่วยงานสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่กำหนด และที่สำคัญ เพื่อให้ต้นสังกัดของหน่วยงานได้มีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในแนวทางที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์สูงสุดของนักศึกษา

ในปีการศึกษา 2556 การประกันคุณภาพการศึกษามีการประเมิน 3 ระดับ คือ ระดับภาควิชา ระดับคณะวิชา และระดับสถาบันอุดมศึกษา แต่ในปีการศึกษา 2557 จะมีการเปลี่ยนแปลงการประเมินโดยจะให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในระดับหลักสูตร ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2557 จะประเมินในระดับหลักสูตร ระดับคณะวิชา และระดับสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งตัวบ่งชี้ยังคงแบ่งเป็น ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) แต่มีการจัดหมวดหมู่ใหม่ เน้นการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ. : TQF) และกระบวนการตามวงจรคุณภาพ ที่ประกอบด้วยการวางแผน (Plan : P) การปฏิบัติ (Do : D) การตรวจสอบ (Check : C) และการปรับปรุง (Act : A)

ในการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตร มีตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง 2 ประเภท คือ ตัวบ่งชี้มาตรฐาน และตัวบ่งชี้พัฒนา ซึ่งตัวบ่งชี้ทั้ง 2 ประเภทนี้ ยังแบ่งเป็นตัวบ่งชี้อย่อย ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวบ่งชี้มาตรฐาน มี 1 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผลการดำเนินงานต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ทั้งนี้ หากไม่ผ่านเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ถือว่าหลักสูตรไม่ได้มาตรฐาน (ได้คะแนนเป็น ศูนย์) เช่น คณะเภสัชศาสตร์ ม. ธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2557 คู่มือรับผิดชอบ 1 หลักสูตร คือ เกษษศาสตร์บัณฑิต ดังนั้นการดำเนินงานต้องเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี 5 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์การประเมิน ข้อ 1 จำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร ต้องมีไม่น้อยกว่า 5 คน และเป็นอาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรไม่ได้ และประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น

เกณฑ์การประเมิน ข้อ 2 คุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร ต้องมีคุณวุฒิปริญญาโทตรง หรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอน คุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ อย่างน้อย 2 คน

เกณฑ์การประเมิน ข้อ 3 คุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือ ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ อย่างน้อย 2 คน

เกณฑ์การประเมิน ข้อ 11 การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบเวลาที่กำหนด เนื่องจากหลักสูตร เกษษศาสตร์บัณฑิต เป็นหลักสูตร 6 ปี ดังนั้นจะต้องปรับปรุงให้เสร็จและอนุมัติ/ให้ความเห็นชอบโดยสภามหาวิทยาลัยเพื่อให้หลักสูตรใช้งานในปีที่ 8

เกณฑ์การประเมิน ข้อ 12 ต้องดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเน้นผลการเรียนรู้ (learning outcome) ที่กำหนดไว้ 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ครบทุกด้าน ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

(1) อาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อยร้อยละ 80 มีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร

(2) มีรายละเอียดของหลักสูตร ตามแบบ มคอ.2 ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ แห่งชาติ หรือมาตรฐานคุณวุฒิสภา/สาขาวิชา (ถ้ามี)

(3) มีรายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ.3 และ มคอ.4 ก่อนการเปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษา ครบทุกรายวิชา

(4) จัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา และรายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ.5 และ มคอ.6 ภายใน 30 วัน หลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่เปิดสอน ครบทุกรายวิชา

(5) จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร ตามแบบ มคอ.7 ภายใน 60 วัน หลังสิ้นสุดปี การศึกษา

(6) มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ที่กำหนดใน มคอ.3 และ มคอ.4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการหาหลักฐานเพื่อยืนยันหรือสนับสนุนว่า นักศึกษาทุกคนมีผลสัมฤทธิ์การศึกษตรงตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ อาจได้จากผลการประเมินข้อสอบว่าครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้ การให้คะแนนตรงตามความจริง การให้ข้อมูลป้อนกลับของผู้สำเร็จการศึกษา การประสบความสำเร็จในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา แนวทางในการทวนสอบที่สถาบันการศึกษาสามารถเลือกใช้ได้ เช่น การสอบออก (exit exam) โดยให้คณาจารย์ในสถาบันร่วมกันจัดทำ ทั้งนี้ให้คณะวิชาอาจแต่งตั้งคณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา จากนั้นกำหนดให้หลักสูตรแจ้งรายวิชาที่เปิดสอนทั้งหมดไปยังคณะกรรมการ แล้วคณะกรรมการกลุ่มรายวิชา อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอน เพื่อดำเนินการทวนสอบ โดยมีหลักการในการทวนสอบว่า ดำเนินการเฉพาะรายวิชาที่เปิดสอน และไม่ทวนสอบรายวิชาเดิมหรือซ้ำซ้อน

กระบวนการทวนสอบมีหลายวิธี เช่น การสังเกต การตรวจสอบ การประเมิน การสัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อยืนยันพิสูจน์ว่า สิ่งที่กำหนดขึ้นนั้นได้มีการดำเนินการและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความมั่นใจว่ามาตรฐานผลการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนการสอนจนบรรลุผลสำเร็จ จากนั้นคณะกรรมการทวนสอบแจ้งผลการทวนสอบให้หลักสูตรทราบ เพื่อพัฒนาปรับปรุงต่อไป แล้วให้คณะวิชารายงานผลภาพรวมของการทวนสอบไปยังมหาวิทยาลัย

(7) มีการพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน หรือ การประเมินผลการเรียนรู้ จากผลการประเมินการดำเนินงานที่รายงานใน มคอ.7

(8) อาจารย์ใหม่ทุกคนได้รับการปฐมนิเทศด้านการจัดการเรียนการสอน

(9) อาจารย์ทุกคนได้รับการพัฒนาทางวิชาการและ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(10) บุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอนได้รับการพัฒนาวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

(11) ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาปีสุดท้าย/บัณฑิตใหม่ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตร เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.5 จากคะแนนเต็ม 5.0

(12) ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิต เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.5 จากคะแนนเต็ม 5.0

2. ตัวบ่งชี้พัฒนา สำหรับหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต มี 10 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

1) ตัวบ่งชี้ปัจจัยนำเข้า 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ร้อยละของอาจารย์ประจำสังกัดหลักสูตรที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก ร้อยละของอาจารย์ประจำสังกัดหลักสูตรที่ดำรงตำแหน่งวิชาการ ผลงานวิชาการของอาจารย์ประจำสังกัดหลักสูตร สัดส่วนจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าต่อจำนวนอาจารย์ประจำสังกัดหลักสูตร

2) ตัวบ่งชี้กระบวนการ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้และการบูรณาการกับงานวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การบริหารหลักสูตร การประเมินผู้เรียน การดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนนักศึกษา

3) ตัวบ่งชี้ผลผลิต 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ร้อยละของบัณฑิตที่ได้อ่านทำ ร้อยละของบัณฑิตปริญญาตรีที่ได้งานทำหรือประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี

ทั้งนี้ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาในหน่วยงาน ขึ้นอยู่กับทุกคนในองค์กร ซึ่งจะต้องร่วมแรงร่วมใจเพื่อดำเนินงานตามแผนงานที่วางเอาไว้ โดยใช้หลักของวงจรคุณภาพ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ เป็น facilitator ที่ดี และนำหลักของการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กร ประชาคมต้องคิดบวก เปิดใจกว้าง มีทัศนคติของการเรียนรู้ตลอดชีวิต มองเห็นประโยชน์ที่จะเกิดแก่นักศึกษาและองค์กร มีผู้ประสานงานที่เข้าใจงาน สามารถประสานทุกส่วนเพื่อให้ทำงานสำเร็จลุล่วงได้ มีผู้รู้ แม่นเกณฑ์ และต้องจัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนางานในองค์กรได้อย่างต่อเนื่อง

ภาพถ่ายวันจัดกิจกรรม

